

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ТА ОСВІТИ

УДК 930.1+308:37.013.3

Мудрак В. І., Національний університет біоресурсів і природокористування України
(Київ)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНФОРМАЦІОЛОГІЧНОГО ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ АНТРОПОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сучасні підходи до антропологічного розвитку в глобальному інформаційному просторі розгортаються в системі техніко-технологічного забезпечення фахової компетентності в системі вищої освіти. Це передбачає напрацювання новітніх систем відносин у контексті «людина-техніка-технологія-освіта-фахова компетентність».

Ключові слова: антропологія, компетентність, техніка, технологія, система

Мудрак В. И., Национальный университет биоресурсов и природопользования
Украины (Киев)

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ИНФОРМАЦИОЛОГИЧЕСКОГО ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ АНТРОПОЛОГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Современные подходы к антропологическому развитию в глобальном информационном пространстве разворачиваются в системе технико-технологического обеспечения профессиональной компетентности в системе высшего образования. Это предполагает наработку новейших систем отношений в контексте «человек-техника-технология-образование-профессиональная компетентность».

Ключевые слова: антропологія, компетентність, техніка, технологія, система

Mudrak V. I., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv)

MODERN TRENDS INFORMATIONAL TECHNO-ENABLING TECHNOLOGIES OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN THE HIGHEST EDUCATION IN THE CONTEXT OF ANTHROPOLOGICAL DEVELOPMENT

Modern approaches to the anthropology development in the global information space are realized in the system of technical -technology provision of professional competence in the highest education. This implies running time the newest relation systems in context “man-techno-technology-education-professional competence”.

Keywords: anthropology, competence, information, techne, technology, system.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження полягає в необхідності вироб-

лення філософсько-методологічних засад кількісної й якісної оптимізації пізнавальної духовно-культурної, техніко-технологічної інформації у змісті й організації вищої освіти в умовах формування і становлення сучасної студентської молоді як майбутніх фахівців, до яких в глобальному інформаційному просторі висуваються новітні вимоги щодо реалізації особистісного пізнавального і фахово спрямованого потенціалу.

Розробка і застосування такої інформації необхідно спираються на систему техніко-технологічного забезпечення процесу напрацювання новітніх знань, умінь і навичок професійної діяльності. Цей підхід зумовлений необхідністю інтеграції вищезгаданої інформації у світовий освітньо-науковий простір, що в ньому розгортається особистісний потенціал, напрацьований в системі вітчизняної вищої освіти.

Стан розробленості наукової проблеми виходить, зокрема, із досягнень вітчизняних і зарубіжних вчених в галузі теорії інформації та управління нею в суспільно-соціальних відносинах (В. Г. Афанасьєв, Бауер Фрідріх Л., І. Й. Блох, Д. І. Блюменау, М. Боніц, Н. Вінер, М. В. Вачевський, Леон Бріллюен, Т. Г. Геращенко, Н. Г. Джинчарадзе, У. Ешбі, Ю. М. Канигін, С. Г. Кулешов, Л. Куффінал, М. М. Мойсєєв, Рейворд І. Бойд, А. Д. Урсул, Ю. А. Шрейдер, К. Шеннон та ін.).

З погляду методології науки й освіти соціальна інформація пізнавального характеру розглядається й аналізується як ресурс і потенціал їх розвитку в науково-освітніх комунікаціях, техніко-технологічних структурах науково-освітнього спрямування, системах, формах тощо (Дж. Бернал, В. О. Виноградов, Г. М. Добров, Г. Клаус, О. М. Князєва, А. Й. Уйомов, Ф. М. Цирдя та ін.). Застосування соціальної інформації в освіті й науці на теренах інформаційного суспільства з погляду сучасної соціальної

філософії та її трансформація на рівні знання, духовно-ціннісного досвіду людства, нації, особистості розглядаються як новітній етап їх розвитку (В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. Кастельс, В. Г. Кремень, Т. П. Малькова, М. І. Михальченко, В. А. Рижко, та ін.).

Функціонування, трансформація, управління пізнавальною соціальною інформацією в змісті й організації освіти розглядаються на теренах філософії освіти, методології освіти, дидактики (Л. П. Буєва, Е. М. Гусинський, І. А. Зязюн, С. Ф. Клепко, В. С. Лутай, М. Малкей, Л. А. Мікешина, М. І. Романенко та ін.). Щодо розвитку вищої освіти в сучасному суспільстві, застосування соціальної інформації пізнавального характеру розглядається як методологія реалізації наукового знання, його презентації, форма здійснення інтелектуального й емоційного розвитку особистості, розвитку управлінської освітньої системи на рівні подання навчального матеріалу, організаційно-методичних засад вищої освіти, методології програмованого навчання, інформатизації процесу наукового, освітнього пізнання, що в ньому реалізуються новітні техніко-технологічні засоби, спрямовані на активізацію процесу професійного і загальноосвітнього становлення особистості (А. М. Алексюк, В. І. Астахова, В. П. Безпалько, В. Ю. Биков, Я. Я. Болюбаш, А. В. Васильєв, О. О. Жук, Г. О. Козлакова, Массінга Венансіо, Іван Марєв, Н. В. Морзе, О. В. Оліфіров, С. А. Ракова, В. Г. Розумовський та ін.).

Завданнями в річищі дослідження є:

– формування інтегрованого науково-освітнього інформаційного середовища, що в ньому оптимально з точки зору антропологічного розвитку в умовах новітньої техніко-технологічної ситуації реалізується потенціал особистості;

– створення оптимальної інформаційної інфраструктури в кожній зі складових ла-

нок вищої освіти для здійснення науково обґрунтованого співвідношення особистісних зусиль і суспільних вимог щодо підготовки майбутнього фахівця;

– формування й раціональне використання індивідуалізованих пізнавально-духовних інформаційних ресурсів з точки зору ентропійних і негаентропійних процесів у галузі техніко-технологічного обґрунтування пізнавального процесу;

– створення баз даних і знань, зорієнтованих на прогнозування інтегративних пізнавально-ціннісних процесів розвитку вищої освіти на усіх рівнях – від особистісного до загальнодержавного, планетарного.

Вклад основного матеріалу. В умовах інформаційного суспільства, в якому головним ресурсом і потенціалом є людина у системі соціальної інформації, виникають новітні підходи до розвитку вищої освіти. Такі підходи виходять з розуміння інформаційної ситуації, в якій знання, культурно-духовне надбання в системі пізнання як результат індивідуальної й колективної науково-технологічної обробки інформації, духовно-ціннісного досвіду інтегруються у загальносвітовий духовно-пізнавальний простір, в якому розгортаються певні суперечності.

Головною суперечністю сучасної пізнавально-ціннісної науково-освітньої доби є розрив між індивідуалізацією й усупільненням знання, соціальної інформації, духовно-ціннісного досвіду; між індивідуальними і загальносуспільними зусиллями у царині сучасних техніко-технологічних підходів до формування адекватної сучасним досягненням наукової картини світу, проєктуючого і вмотивованого ринку праці, що на ньому застосовуються знання, уміння і навички фахівців, сформованих в системі вищої освіти.

Вирішення її полягає в наступному:

– уточненні мети вищої освіти для молоді особистості, її мотивів і смислів;

– модернізації змісту, організації освіти відносно новітніх загальнонаукових уявлень про світ, місце в ньому людини, специфікації вищої освіти щодо сучасної інформаційної світової ситуації, що в ній індивід співвідноситься із глобальним усупільненням знання і духовно-ціннісного досвіду;

– застосування новітніх інформаціологічних технологій пізнання, що сягають сутнісних глибин людського буття;

– створення оптимальної для особистості і суспільства техніко-технологічної системи входження і працювання в глобальному інформаційному просторі, де антропологічний фактор розвитку пізнавальної сфери і сфери праці стає всеохоплюючим, оскільки його дія зачіпає глибинні процеси буття людства.

Інша сучасна суперечність полягає у незбігові національної належності знання, духовно-ціннісного досвіду, організації вищої освіти та глобальними викликами, в контексті яких останні перетворюються на всесвітній продукт споживання, безвідносний до коренів і витоків. Інтернаціоналізація і глобалізація суспільства призвели до того, що зміни в одній галузі дуже швидко переносяться на інші, підсилюючи взаємовплив та взаємозв'язок цих сфер. За таких умов отримані знання втрачають свою індивідуальну цінність.

Вища освіта у такому ракурсі повинна вирішити наступні завдання:

1) гуманізувати інформаціологічні якісні і кількісні характеристики знання у системі вищої освіти; надати техніко-технологічним характеристикам розвитку пізнавального процесу індивідуалізуючий рис, коли людина не є додатком техніки, а її спрямовуючим началом, наповнюючи ці характеристики різнобарв'ям виявів;

2) індивідуалізувати вплив освітньо-наукової інформації через її техніко-технологічні вияви на особистість як нау-

ково обґрунтованої оптимізації вибору особистісного пізнавального шляху;

3) фундаменталізувати зміст й організацію вищої освіти відносно цілісних уявлень про Всесвіт, людину, природу, суспільство; спроектувати можливі конфігурації співвідносин у межах системи «людина-інформація-техніка-технології-освіта-риннок праці»;

4) оптимально індивідуалізовано технологізувати освітньо-пізнавальний простір відносно застосування медіа-засобів, систем, прийомів, форм трансформації, модернізації науково-освітньої інформації, маючи на меті повноцінний розвиток особистості в умовах глобальних суспільних викликів;

5) організувати техніко-технологічну підтримку особистісних розвивальних пізнавально-ціннісних підходів – контекстуальних, діалогічних, ігрових, комунікативно-рольових, імітаційно-моделюючих та ін. у системі вищої освіти;

6) інтегрувати зусилля усіх навчальних, виховних, культурних, соціальних інституцій, позанавчальних організацій, структур, ЗМіД, соціального оточення, з точки зору індивідуалізованого спрямування розвитку особистості XXI століття; розробити глобальні системи оптимізації вироблення і застосування пізнавально-ціннісної інформації, розрахованої на проєктивні підходи до спрямування чинника техніки і технологій у людину центроване річище, гармонійно узгоджуючи таке спрямування із буттям природи.

Висновки. Для досягнення інформаційно-логічної оптимізації зусиль сучасної вищої освіти відносно становлення студентської молоді в глобальному світі необхідно реалізувати такі підходи:

– гармонізувати пізнавальні, духовні зусилля особистості в системі вищої освіти із загальносвітовим духовно-пізнавальним простором;

– стимулювати науково обґрунтоване

програмування інтелектуального, емоційного, нейропсихологічного розвитку особистості через розробку новітніх шляхів наукового, ціннісного пізнання світу в цілому, світу людини;

– оптимізувати інформаційно-ціннісний простір пізнання молоді людиною світу в системі вищої освіти через навчання життю в умовах прогресуючого інформаційного середовища;

– розробити проєктивні підходи до гармонізації стосунків людини і техніко-технологічних процесів, спрямованих на поступ суспільства в умовах глобальних викликів, що, у свою чергу, висуває новітні завдання у царині вищої освіти стосовно реалізації антропного принципу розвитку науки і техніки, інноваційних технологій у галузі пізнання світу природи, суспільства і людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдеев, Р. Ф. Философия информационной цивилизации. – М. : Владос, 1994. – 336 с.
2. Андрущенко, В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу. – К. : ТОВ «Атлант ЮеМСі», 2006. – 498 с.
3. Белл, Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования / Даниел Белл [перевод с английского]; В.Л. Иноземцев (ред. и вступ. Статья. – М. : Academia, 1999. – 956 с.
4. Брок-Утне, Б. Анализ глобальных факторов, влияющих на современную образовательную систему [Электронный ресурс] / Биргит Брок-Утне // Высшее образование в Европе. 2002. – Том XXV11, № 3. – С. 25–30. – Режим доступа : <http://technical.bmstu.ru/-istoch/upr/globfakt.doc>.
5. Гусинский, Э. Н. Введение в философию образования : Учеб. пособие / Э. Н. Гусинский, Ю. И. Турчанинова. – М. : Логос, 2001. – 234 с.
6. Забродська, Л. М. Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект. – Х. : Видавничка група «Основа», 2003. – 240 с.
7. Євтодюк, А. В. Синергетичні закономірності коеволюції тріади «інформаційне суспільство- безперервна освіта- людина» / А.В. Євтодюк // Практи-

чна філософія. – 2003. – № 1 (7). – С. 191–196.

8. Інтеграція вищої освіти України в європейську систему : Збірник наукових праць: За матеріалами міжнарод. наук.- методол. конференції “Інтеграція вищої освіти України в європейську систему”, Дніпропетровськ, 05 травня 2001 р. / Н. Є. Бойцун (ред.); Міжнародний фонд “Відродження”. – Дніськ : Арт-Прес, 2001. – 108 с.

9. Кастельс, М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура./ Мануель Кастельс [пер. с англ.]. Под научн. рук. и ред. О. И. Шкарата-на. – М. : ГУ-ВШЭ, 2000. – 608 с.

10. Кулицький, С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління : Навч. посібник. – К. : МАУП, 2002. – 224 с.

11. Навроцький, О. І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. – Х. : Основа, 2000. – 240 с.

12. Урсул, А. Д. Модель ноосферно–опережуючого образования III-го тысячелетия // Сб. тезисов и материалов III-го Международного симпозиума “Открытое общество и устойчивое развитие”. –

Т. VII. – Зеленоград, 2001. – 456 с.

13. Тапскотт, Д. Электронно-цифровое общество: Плюсы и минусы эпохи сетевого интеллекта / [пер. с англ. И. Дубинского; под ред. С. Писарева]. – М. : Релф. Бук. – 2009. – 400 с.

14. Урсул, А. Д. Становление глобального образования / А. Урсул // Alma Mater. – 2010. – № 2. – С. 36–44.

15. Фініков, Т. В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна / Міжнародний фонд досліджень освітньої політики, Інститут економіки та права “КРОК”. – К. : Таксол, 2002. – 176 с.

16. Яблонський, В. А. Вища освіта України на рубежі тисячоліть: проблеми глобалізації та інтернаціоналізації. – К., 1998. – 278 с.

Поступила в редколлегию 26.03.2012.

Принята в печать 07.09.2012.